(ג) יִכָּנֵס: ג [ג]מִי שֶׁקִּדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם (ד) וְהוּא חוּץ לִתְחוּם הָעִיר אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת, לֹא יִכָּנֵס (ה) לִהְיוֹת כִּבְנֵי הָעִיר, וְאֵינוֹ מְהַלֵּךְ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מִמָּקוֹם שֶׁקִּדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם: ד [ד]מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם (ו) שֶׁלֹּא לְדַעַת, (ז) מֻתָּר לַעֲשׂוֹת לוֹ (ח) מְחִצָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁעֵרְבוּ לְאוֹתוֹ רוּחַ וִיכוֹלִים (ג) לֵילֵךְ שָׁם, וְיַעֲשׂוּ סְבִיבָיו כְּמוֹ מְחִצָּה (ט) וְיִכָּנֵס בֵּינֵיהֶם, (י) [ה]וְהוּא שֶׁלֹּא יֵדְעוּ אוֹתָם שֶׁנַּעֲשֵׂית בָּהֶם הַמְּחִצָּה שֶׁלְּשֵׁם כָּךְ נִקְרְאוּ, [ו]אֲבָל אִם יָצָא (יא) לְדַעַת, אָסוּר *): ה (יב) [ז]מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ חוּץ לַתְּחוּם עַכּוּ״ם (יג) אוֹ רוּחַ רָעָה אוֹ שְׁאָר כָּל אֹנֶס, (יד) אוֹ שֶׁשָּׁגַג וְיָצָא, אֵין לוֹ (טו) אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הֶחֱזִירוּהוּ לְתוֹךְ הַתְּחוּם, כְּאִלּוּ לֹא יָצָא, וַהֲרֵי כָּל הָעִיר כְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּבַתְּחִלָּה וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. [ח]אֲבָל (טז) אִם חוֹזֵר לְדַעַת, אֵין לוֹ (יז) אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הַגָּהּ: וְכֵן אִם (יח) נִכְנַס לִסְפִינָה (ד) וְיָצְאָה הַסְּפִינָה (יט) חוּץ לַתְּחוּם וְחָזְרָה לַאֲחוֹרֶיהָ

ג מִשְׁנָה שָׁם (כ״ב) [נ״ב (ע״ב)]. ד שָׁם בַּגְּמָרָא מ״ג (ע״ב) בְּעֻבְדָּא דִּנְחָמְיָה. ה שָׁם מ״ד (ע״ב). ו מַשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם, וְכֵן פָּסַק הָרֹא״ש שָׁם (פ״ד סי׳ ד). *) (עַיֵּן לְעֵיל סִימָן שס״ב סָעִיף ה׳). ז מִשְׁנָה שָׁם מ״א (ע״ב), וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י שָׁם (ד״ה כאילו). ח שָׁם בַּגְּמָרָא מִדִּיּוּקָא דְּמַתְנִיתִין.

בְּאֵר הֵיטֵב

אַמּוֹת. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן ת״ט סָעִיף ה׳: ד (ג) לֵילֵךְ. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ תּוֹךְ הַתְּחוּם, שָׁרֵי לֵילֵךְ לָעִיר בְּלֹא מְחִיצָה, עַיֵּן מַה שֶּׁאִיתָא סָעִיף א׳. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): ה (ד) וְיָצְאָה. עַיֵּן סִימָן רמ״ח סָעִיף ו׳:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְלַחוּץ. אֲבָל לְצַד פָּנִים כְּלָל לֹא, דְּאַף דִּבְוַדַּאי (ג) לְכֻלֵּי עָלְמָא יָכוֹל לְבָרֵר הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ לְכָל צַד שֶׁיִּרְצֶה, שָׁאנֵי הָכָא (ג) כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל לָלֶכֶת אֶל עֵבֶר זֶה, נִרְאֶה כְּבוֹרֵר הָאַרְבַּע אַמּוֹת מִמֶּנּוּ וּלְהָלְאָה. וְהִנֵּה הַמְחַבֵּר אָזֵיל לְטַעְמֵיהּ בְּסִימָן שצ״ו (ס״א) דְּאֵין לוֹ רַק אַרְבַּע אַמּוֹת, (ד) אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁהֵבִיא הָרַמָ״א שָׁם בַּהַגָּ״הּ בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל צַד, וְהִכְרִיעוּ שָׁם הָאַחֲרוֹנִים כְּדֵעָה זוֹ, אִם כֵּן יָכוֹל לֵילֵךְ הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ אַף לְצַד הָעִיר, דְּהַיְנוּ אִם יָצָא אַמָּה אַחַת יוּכַל לַחֲזֹר לְתוֹךְ הַתְּחוּם בְּשִׁעוּר שָׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְדַע, דְּכָל זֶה אִם יָצָא בְּמֵזִיד, אֲבָל אִם יָצָא (ה) בְּאֹנֶס, אוֹ מֵחֲמַת טִרְדָתוֹ (ו) שָׁכַח וְיָצָא, הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל שֶׁלֹּא יָצָא מִן הַתְּחוּם אַרְבַּע אַמּוֹת מֻתָּר לוֹ לַחֲזֹר וְלִכְנֹס תּוֹךְ הָעִיר, דְּבִכְגוֹן זֶה אָמְרִינַן דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לַחֲזֹר לְתוֹךְ תְּחוּמוֹ חָשׁוּב כְּאִלּוּ לֹא יָצָא כְּלָל מִן הַתְּחוּם, וַהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי הָעִיר, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יָצָא (ז) לִדְבַר מִצְוָה דְּמֻתָּר לוֹ לַחֲזֹר תּוֹךְ תְּחוּמוֹ וּמִשָּׁם לָעִיר, כָּל שֶׁלֹּא יָצָא מִתּוֹךְ הַתְּחוּם אַרְבַּע אַמּוֹת: ב (ג) יִכָּנֵס. דְּבָתַר (ח) רֻבּוֹ שָׁדִינַן, וְכֵיוָן דְּלֹא הָוֵי אֶלָּא רַגְלוֹ אַחַת חוּץ לַתְּחוּם וַעֲדַיִן רֻבּוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, הִלְכָּךְ יִכָּנֵס. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל דְּיֵשׁ לוֹ שִׁעוּר אַרְבַּע אַמּוֹת חוּץ לַתְּחוּם, גַּם בָּזֶה יִהְיֶה הַדִּין אִם יָצָא עַל יְדֵי אֹנֶס וְרַגְלוֹ אַחַת הוּא עֲדַיִן בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַתְּחוּם, חֲשִׁיב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא יָצָא [אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אֶחֲרוֹנִים]: ג (ד) וְהוּא חוּץ לִתְחוּם הָעִיר. דְּאִלּוּ הָיָה בְּתוֹךְ תְּחוּם הָעִיר, חָשׁוּב כִּבְנֵי הָעִיר, כֵּיוָן שֶׁדַּעְתּוֹ לִכְנוֹס לָעִיר וְיֵשׁ לוֹ כָּל הָעִיר וְאַלְפַּיִם אַמָּה סְבִיבָהּ לְכָל צַד, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהֶחְשִׁיךְ לוֹ אַמָּה אַחַת חוּץ לַתְּחוּם, אֵין לוֹ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה סְבִיב מְקוֹמוֹ שֶׁשָּׁבַת שָׁם: (ה) לִהְיוֹת כִּבְנֵי הָעִיר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף דְּמֻתָּר לוֹ לִכְנוֹס לְתוֹךְ הָעִיר בְּמִקְצָת, דְּכֵיוָן שֶׁשָּׁבַת רַק אַמָּה אַחַת חוּץ לְאַלְפַּיִם הַסְּמוּכִים לָעִיר יֵשׁ לוֹ לִכְנוֹס שָׁלֹשׁ אַמּוֹת בְּתוֹךְ הָעִיר, דְּשִׁעוּר אַלְפַּיִם מוֹדְדִין חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁשָּׁבַת בָּהֶן, כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן שצ״ז (ס״א), מִכָּל מָקוֹם (ט) אֵינוֹ נֶחְשָׁב עַל יְדֵי זֶה לִהְיוֹת כִּבְנֵי הָעִיר שֶׁיִּהְיֶה מֻתָּר לוֹ לֵילֵךְ בְּתוֹכָהּ וְאַלְפַּיִם סְבִיבָהּ, כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים בְּעֵת שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם הָיָה חוּץ לִתְחוּם הָעִיר [הַגְּרָ״א]: ד (ו) שֶׁלֹּא לְדַעַת. בְּאֹנֶס, (י) אוֹ שֶׁשָּׁגַג וְיָצָא, וְהוּא הַדִּין (יא) לִדְבַר מִצְוָה: (ז) מֻתָּר וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁעוֹשִׂים לוֹ תַּקָּנָה שֶׁיַּחֲזֹר לְתוֹךְ תְּחוּמוֹ. וְהוּא, דְּכֵיוָן שֶׁיָּצָא, אַף שֶׁאֵין לוֹ רַק אַרְבַּע אַמּוֹת, קַיְמָא לָן דְּאִם הָיוּ שָׁם מְחִצּוֹת מֻתָּר לַהֲלֹךְ בְּכָל רֹחַב הַמְּחִצּוֹת, דְּכֻלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹתָיו חֲשִׁיבָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף ו׳, וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁעוֹשִׂין לוֹ מְחִצָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם סְבִיבָיו עַד תְּחוּמוֹ נִכְנָס עַל יְדֵי זֶה בִּתְחוּמוֹ, וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנַס בִּתְחוּמוֹ בְּהֶתֵּר הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא יָצָא, וּכְדִלְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף ה׳: (ח) מְחִצָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה אֹרֶךְ הַמְּחִצּוֹת יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם, (יג) מֻתָּר לְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ: (ט) וְיִכָּנֵס בֵּינֵיהֶם. הַיְנוּ שֶׁיִּכָּנֵס בֵּינֵיהֶם עַד תּוֹךְ תְּחוּמוֹ, וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ הַתְּחוּם מֻתָּר לֵילֵךְ לְעִירוֹ אַף בְּלֹא מְחִצּוֹת, וְכַנַּ״ל. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל סָעִיף קָטָן ב׳ בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים, אַף אִם לֹא הִגִּיעַ הַמְּחִצּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם עַד תּוֹךְ הַתְּחוּם מַמָּשׁ, אֶלָּא סָמוּךְ לַתְּחוּם פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, (יג) גַּם כֵּן שָׁרִי, דְּכֵיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים אַרְבַּע אַמּוֹתָיו כָּלִים בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ, מֻתָּר לִכָּנֵס: (י) וְהוּא שֶׁלֹּא יֵדְעוּ. עַיֵּן בְּסִימָן שס״ב (סעי׳ ה״ז) שֶׁנִּתְבָּאֵר שָׁם פְּרָטֵי הַדִּינִים שֶׁל מְחִצּוֹת בְּנֵי אָדָם: (יא) לְדַעַת אָסוּר. שֶׁהֲרֵי אַף אִם הוּא בְּתוֹךְ מְחִצּוֹת גְּמוּרוֹת אֵינוֹ רַשַּׁאי בִּכְהַאי גַּוְנָא לֵילֵךְ יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, וּכְדִלְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף ו׳, וְכָל שֶׁכֵּן בִּמְחִצּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם: ה (יב) מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דַּאֲפִלּוּ בְּאֹפֶן זֶה שֶׁהָיָה אָנוּס בַּדָּבָר, גַּם כֵּן אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיָּצָא בְּמֵזִיד, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף א׳: (יג) אוֹ רוּחַ רָעָה. שֶׁנִּטְרְפָה (יד) דַּעְתּוֹ וְאַחַר כָּךְ נִשְׁתַּפָּה: (יד) אוֹ שֶׁשָּׁגַג וְיָצָא. אַף דְּכָל שֶׁכֵּן הוּא מִדִּין אֹנֶס, (טו) נָקֵט זֶה מִשּׁוּם סֵיפָא, דְּהֶחֱזִירוּהוּ מְהַנֵּי אֲפִלּוּ בָּזֶה: (טו) אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ו (ס״א) בַּהַגָּ״הּ אֵיךְ חוֹשְׁבִין הָאַרְבַּע אַמּוֹת: (טז) אִם חָזַר לְדַעַת וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (טז) בְּרָצוֹן וּבְדַעַת, לְאַפּוּקֵי אִם שָׁגַג וְחָזַר חֲשִׁיב כְּאִלּוּ הֶחֱזִירוּהוּ: (יז) אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. וְדַוְקָא שֶׁלֹּא נִכְנַס לְעִירוֹ, אֲבָל אִם נִכְנַס לְעִירוֹ הַמֻּקֶּפֶת מְחִצּוֹת, הֲרֵי הִיא כֻּלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וּכְדִלְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף ח׳, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (יח) נִכְנַס לִסְפִינָה. מַיְירֵי שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה בַּיַּבָּשָׁה וְנִכְנַס לַסְּפִינָה בְּשַׁבָּת סְתָם (יז) לֵישֵׁב בָּהּ [וְלֹא לְהַפְלִיג, דְּאִי נִכְנַס לְהַפְלִיג הָוֵי כְּיָצָא לְדַעַת, וְאֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת], וּבֵין כָּךְ הִפְלִיגָה הַסְּפִינָה: (יט) חוּץ לַתְּחוּם. וּמַיְירֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף לְמִי שֶׁפּוֹסֵק כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ו (משנ״ב סק״ח ושעה״צ סק״ה) לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה שָׁם: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנָה בְּטַעַם הָרַמְבַּ״ם: (ד) אַחֲרוֹנִים: (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהוּא כְּדַעַת רַשׁ״י (נ״ב: ד״ה מי שיצא) דְּרַבָּנָן אַיְירֵי דַּוְקָא בְּמֵזִיד. וְעַיֵּן בְּרַזָּ״ה (טו. ד״ה והא) שֶׁגַּם הוּא כָּתַב דִּלְדִינָא בְּשֶׁלֹּא בְּמֵזִיד נוּכַל לִסְמֹךְ לְהָקֵל מִשְּׁמַעְתְּתָא דִּנְחָמְיָה בַּר חֲנִילַאי, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א שֶׁהִסְכִּים גַּם כֵּן לִדְבָרָיו: (ו) מִסָּעִיף ה׳, דְּבִשְׁגָגָה חֲשִׁיב כְּאֹנֶס לְעִנְיָן הֶחֱזִירוּהוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרָ״א שָׁם, וְכֵן מוּכָח מֵהָרַזָּ״ה (שם) שֶׁהוֹכִיחַ לְהָקֵל מִשְּׁמַעְתָּא דִּנְחָמְיָה בַּר חֲנִילַאי, וְהָתָם הֲלֹא רַק שׁוֹגֵג הָיָה. וּדְלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם) שֶׁהִשְׁוָה שׁוֹגֵג לְמֵזִיד בָּזֶה: (ז) וּבָזֶה כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ, כַּמְבֹאָר בַּשַּׁ״ס דַּף מ״ה (ע״א) דְּלִדְבַר מִצְוָה כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ, דְּהַבְלָעַת תְּחוּמִין מִלְּתָא הִיא: ב (ח) רַשׁ״י (נב: ד״ה נזקר): ג (ט) וְדַע, דִּבְעִנְיָנֵנוּ אֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹמַר דִּין הַבְלָעַת תְּחוּמִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נִכְנַס תּוֹךְ הַתְּחוּם קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה זֶה עַל יְדֵי אֹנֶס. דְּלֹא שַׁיָּךְ זֶה אֶלָּא בְּיָצָא חוּץ לַתְּחוּם, אָז אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּעַל עָל, וְלֹא בָּזֶה דְּשִׁעוּרוֹ לְכַתְּחִלָּה כֵּן הוּא אַלְפַּיִם אַמָּה חוּץ מָקוֹם שֶׁשָּׁבַת בּוֹ וְלֹא יוֹתֵר, כֵּן מוּכָח בַּפּוֹסְקִים. וְאַף דְּמִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו סוֹף פֶּרֶק מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ (נב: ד״ה ר׳ שמעון), מַשְׁמַע דְּתוֹלָה זֶה בְּדִין הַבְלָעַת תְּחוּמִין, נִרְאֶה דְּטָעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר ׳יָצָא׳, וְכֵן בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (בית נתיבות שער ה סי׳ יד) לֹא הָעְתִּיק דִּין זֶה רַק לְעִנְיָן יָצָא, עַיֵּן שָׁם: ד (י) דְּשׁוֹגֵג כְּאֹנֶס חֲשִׁיב לְעִנְיָן זֶה, וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף ה׳: (יא) פּוֹסְקִים: (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (יג) נְהַר שָׁלוֹם (סק״ד) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ד): ה (יד) רַשׁ״י (מא: ד״ה או): (טו) הַגְּרָ״א: (טז) רַבֵּנוּ יוֹנָתָן (י: ד״ה גמ׳): (יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ו), וְכֵן מַשְׁמַע בְּאוֹר זָרוּעַ שָׁם רֵישׁ שַׁבָּת (ח״ב הל׳ ער״ש סי׳ ג). וְעַיֵּן עוֹד צִיּוּר בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְגַם הוּא לְדִינָא, וְהָעְתִּיקוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לַנָּמֵל שֶׁהִפְלִיגָה מִשָּׁם, הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא יָצָא, דַּהֲוָה לֵיהּ כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיאוּהוּ עַכּוּ״ם וְהֶחֱזִירוּהוּ (אור זרוע (ס״ב הל׳ ער״ש סי׳ ג)): ו [*] (כ) ט נְתָנוּהוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים חוּץ לַתְּחוּם (כא) בְּדִיר אוֹ בְּסַהַר וּמְעָרָה אוֹ בְּעִיר אַחֶרֶת (ה) (כב) * מֻקֶּפֶת חוֹמָה לְדִירָה, אוֹ שֶׁנֶּאֱנַס בִּשְׁאָר אֹנֶס, (כג) אוֹ שֶׁשָּׁגַג וְיָצָא חוּץ לַתְּחוּם וְנִכְנַס לְאֶחָד מֵאֵלּוּ (כד) וְנִזְכַּר וְהוּא בְּתוֹכוֹ, מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלּוֹ. * י אֲבָל אִם יָצָא חוּץ לִתְחוּמוֹ לְדַעַת, (כה) אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ אֶחָד מֵאֵלּוּ, אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת: ז (כו) כ מִי שֶׁהִפְלִיגָה סְפִינָתוֹ בַּיָּם, (כז) מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ, (כח) * הוֹאִיל וְשָׁבַת בַּאֲוִיר

ט שָׁם בַּמִּשְׁנָה (מא:) וּכְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְכִדְפָסַק רַב שָׁם בַּגְּמָרָא מ״ב (ע״ב). תּוֹסָפוֹת (מג. ד״ה הלכה) וְהָרֹא״ש (פ״ד סי׳ א) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק (כ״ו) [כ״ז] מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הי״ב). י שָׁם (מ״ה) [מ״א] (ע״ב) מִדִּיּוּקָא דְּמַתְנִיתִין. כ שָׁם בַּמִּשְׁנָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ו [בשו״ע] נְתָנוּהוּ כו׳ בְּדִיר אוֹ בְּסַהַר כו׳. וְכָתַב בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה תִּנְיָנָא

בְּאֵר הֵיטֵב

ו (ה) מֻקֶּפֶת. וְאִם בָּא לְעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר, הָוֵי כְּעִיר. מַהֲרִי״ל (עירובי חצרות אות י), וְסִיַּם

בֵּאוּר הֲלָכָה

נָיְדִי, עַיֵּן שָׁם. אָמְנָם מִכָּל הַפּוֹסְקִים דְּסָתְמוּ בָּזֶה, וְכֵן מִלְּשׁוֹן הַשַּׁ״ס (מג.) דְּקָאָמַר ׳בִּמְהַלֶּכֶת בִּרְקָק׳, מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ דֶּרֶךְ הִלּוּכָהּ קָנָה שְׁבִיתָה, א] וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:

ו * מֻקֶּפֶת חוֹמָה לְדִירָה. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כב). וְדַע דְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) הֵבִיא דַּעַת רִיאַ״ז דְּעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר נַמִּי נֶחְשָׁב כְּעִיר, וּמִמֵּילָא דְּכָל שֶׁכֵּן דְּפָלִיג עַל עִקַּר דִּין הַמְחַבֵּר דְּלֹא בָּעִינַן הֶקֵּף חוֹמָה כְּלָל, וְכֵן מְבֹאָר שָׁם לְהֶדְיָא עַיֵּן שָׁם, וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּכֵן הוּא בָּאֲגֻדָּה. וּבָאֱמֶת מָצָאתִי עוֹד כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין כֵּן, הַיְנוּ הָרַמְבַּ״ן בְּחִדּוּשָׁיו לְעֵרוּבִין (מא: ד״ה ופירש״י) הָאֱרִיךְ שָׁם בָּזֶה דַּאֲפִלּוּ אֵין מֻקָּף מְחִיצוֹת וּרְשׁוּת הָרַבִּים עוֹבֵר בְּתוֹכָהּ נַמִּי חֲשִׁיבָא כְּאַרְבַּע אַמּוֹת לְעִנְיָן זֶה, וְהֵבִיא שָׁם שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת רַבֵּנוּ תָּם בִּתְשׁוּבָה דַּאֲפִלּוּ אֵין מֻקָּף מְחִיצוֹת נַמִּי שַׁפִּיר דָּמֵי. וְכֵן הוּא דַּעַת רַבֵּנוּ יוֹאֵל מוּבָא בְּאוֹר זָרוּעַ בְּהִלְכוֹת עֶרֶב שַׁבָּת סִימָן ו׳, שֶׁכָּתַב שָׁם דְּלוּלָא דְּמִסְתְּפֵי הָיָה מַתִּיר אֲפִלּוּ בְּלֹא הֶקֵּף מְחִיצוֹת, וְעַל כָּל פָּנִים אֲפִלּוּ לְפִי מַה שֶּׁנָּקַט שָׁם מִתְּחִלָּה לְהַחְמִיר דְּבָעִינַן הֶקֵּף, מִכָּל מָקוֹם סוֹבֵר שָׁם דַּאֲפִלּוּ אִם הָיָה רְשׁוּת הָרַבִּים עוֹבֵר בְּתוֹכָהּ וּבְוַדַּאי אָסוּר לְטַלְטֵל שָׁם, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לוֹ לְהַלֵּךְ בְּכֻלָּהּ, דְּהָתֵּר הִלּוּךְ אֵינוֹ תָּלוּי בְּטִלְטוּל, עַיֵּן שָׁם. ב] וּמִכָּל מָקוֹם קָשֶׁה הַדָּבָר לְהָקֵל כְּנֶגֶד הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּרֹב הַפּוֹסְקִים קָיְימִי בְּשִׁיטַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, הֲלֹא הֵמָּה רַשִׁ״י (שם ד״ה מהלך) וְרִ״י בַּעַל הַתּוֹסָפוֹת (מז: ד״ה דכולה) וְרַבֵּנוּ אֶפְרַיִם מוּבָא בְּאוֹר זָרוּעַ בְּהִלְכוֹת עֶרֶב שַׁבָּת סִימָן ו׳ [וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֶחְמִיר עוֹד יוֹתֵר] וְאוֹר זָרוּעַ בְּהִלְכוֹת עֵרוּבִין סִימָן (קל״א) [קנ״א] וְרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (י: ד״ה מי) וְהָעִטּוּר בְּהִלְכוֹת יוֹם טוֹב דַּף קמ״ד וְהָרֹא״ש (פ״ד סי׳ י) וְהָרִיטְבָּ״א (מא: ד״ה הוליכוהו) וְהָרַ״ן בְּחִדּוּשָׁיו לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (כג: ד״ה מתני׳) וְשִׁבֳּלֵי לֶקֶט בְּשֵׁם אָחִיו רַבִּי בִּנְיָמִין וּבְשֵׁם רַבִּי אֲבִיגְדוֹר כֹּהֵן צֶדֶק עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן קי״א, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַטּוּר בְּסִימָן ת״א וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חי״ח) כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה נתנוהו). וּמִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר שֶׁבִּשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ן וְסִיעָתוֹ אֲפִלּוּ בְּלֹא הֶקֵּף מְחִיצוֹת, מֵאַחַר דְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן הוּא, וְעַיֵּן שָׁם בָּרַמְבַּ״ן דְּסוֹבֵר דְּעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר נֶחְשָׁב גַּם כֵּן כְּעִיר לְעִנְיָן זֶה, דְּמֻתָּר לֵילֵךְ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ עִבּוּרָהּ. מִיהוּ מַה שֶּׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם רִיאַ״ז, דַּאֲפִלּוּ בְּהִכְנִיסוּהוּ לְעִבּוּרוֹ שֶׁל עִיר נַמִּי חָשׁוּב לוֹ כָּל הָעִיר כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, זוֹ קֻלָּא יְתֵרָא, דְּאַף הָרַמְבַּ״ן מַחְמִיר בָּזֶה בְּהֶדְיָא עַיֵּן שָׁם. וּמִסְתַּבְּרָא לִי דְּגַם הָרִיאַ״ז לֹא הֵקֵל אֶלָּא בְּהִכְנִיסוּהוּ לָעִיר, שֶׁאָז מֻתָּר גַּם בְּעִבּוּרוֹ, אֲבָל לֹא בְּהִכְנִיסוּהוּ לְעִבּוּרוֹ וּכְדַעַת הָרַמְבַּ״ן, עַיֵּן שָׁם בְּשִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים (יא. אות ג) שֶׁיֵּשׁ לְפָרֵשׁ כֵּן בְּדִבְרֵי רִיאַ״ז:

* אֲבָל אִם יָצָא חוּץ לִתְחוּמוֹ לְדַעַת וְכו׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כה), וְהוּא לְפִי דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (שבת פכ״ז הי״ג) וְסִיעָתוֹ, וּכְפִי שֶׁבֵּאֵר הָרַב הַמַּגִּיד. וְדַע דְּהָרַשְׁבָּ״א וְהָרִיטְבָּ״א וְתוֹסָפוֹת עֵרוּבִין כ״ט (ע״א) [בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל (וְהוֹשִׁיבוּהוּ) [וְהוֹשִׁיבוּ] בְּתֵרוּץ בָּתְרָא שָׁם] פְּלִיגִי עַל זֶה וְסָבְרִי דִּבְכָל גַּוְנֵי מְקִלִּינַן בְּמָקוֹם הַמֻּקָּף מְחִיצוֹת לְחָשְׁבוֹ כֻּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּיָצָא בְּמֵזִיד חוּץ לַתְּחוּם וְנִכְנַס לְתוֹךְ אֶחָד מֵאֵלּוּ. וְגַם בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א מַשְׁמַע שֶׁנּוֹטֶה יוֹתֵר לְדַעָה זוֹ, עַיֵּן מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה. וּמִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּדַעַת הַמְחַבֵּר, דְּהַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים קָיְימִי בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ״ם, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה נתנוהו). וְכֵן כָּתַב הָאוֹר זָרוּעַ בְּפֶרֶק מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ (הל׳ ערובין סי׳ קמא), וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַ״מ הַמּוּבָא בָּרֹא״ש (פ״ד סי׳ א) וּבְמָרְדְּכַי (סי׳ תצז) וּמֻעְתָּק בְּסָעִיף ח׳ מִדְּנָקַט ׳לְעִירוֹ׳ דַּוְקָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (ס״ק יב), וְכֵן הוּא דַּעַת שִׁבֳּלֵי לֶקֶט בְּסִימָן קי״א בְּשֵׁם אָחִיו רַבִּי בִּנְיָמִין וּבְשֵׁם רַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה עַיֵּן שָׁם, וּבִפְרָט שֶׁהָרַשְׁבָּ״א בְּעַצְמוֹ כָּתַב בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (בית נתיבות ש״ה סי׳ יג) דְּיֵשׁ לָחֹשׁ לְדִבְרֵי הַמַּחְמִירִין בָּזֶה:

ז * הוֹאִיל וְשָׁבַת וְכו׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כח). וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) מְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּשָׁבַת בַּאֲוִיר מְחִיצוֹת דַּוְקָא, וּמַיְירֵי שֶׁהִפְלִיג בְּאִסּוּר, כְּגוֹן שֶׁנִּכְנַס שָׁם בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְקָנָה שְׁבִיתָה וְיָצָא וּלְמָחָר נִכְנַס בַּסְּפִינָה וְהִפְלִיג, וְהַמְחַבֵּר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (יח) כֵּן מַשְׁמַע בַּגְּמָרָא (מא:), דְּאִלּוּ יָצָא לְדַעַת, אֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ הוֹלִיכוּהוּ בְּעַל כָּרְחוֹ שָׁם אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת: (יט) רַשִׁ״י רֵישׁ פֶּרֶק ב׳ (יח. ד״ה אבל): (כ) אוֹר זָרוּעַ (ח״ב הל׳ ערובין סי׳ קמא) וְהַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי (פ״ד סי׳ ג): (כא) רַבֵּנוּ יוֹנָתָן בְּרֵישׁ פֶּרֶק ב׳ (ו. ד״ה אמרו), וְהֶעְתִּיקוֹ רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר: (כב) עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ן בְּפֶרֶק מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ (מא: ד״ה ופירש״י): (כג) טַ״ז בְּכָאן (סק״ג), וּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ת״א (סק״א): (כד) פּוֹסְקִים: (כה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) בְּשֵׁם הָאֲגֻדָּה, וְלָקַח זֹאת מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ יוֹאֵל מוּבָא בְּאוֹר זָרוּעַ הִלְכוֹת עֶרֶב שַׁבָּת סִימָן ו׳, עַיֵּן שָׁם: (כו) וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֻקְּפָה לְדִירָה, כֵּיוָן דְּשָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת שֶׁסְּבִיב הָעִיר הֻקְּפוּ לְדִירָה, לֵית לָן בָּהּ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח (ס״ב): (כז) רַמְבַּ״ם (פכ״ז הי״ב), וּמִמַּעֲשֶׂה דִּנְחָמְיָה הַמּוּבָא בַּגְּמָרָא (מג:), וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד: ז (כח) רַבֵּנוּ יוֹנָתָן (י: ד״ה מי): (כט) גְּמָרָא דַּף מ״ג (ע״א), וְהֶעְתִּיקוּהוּ עֹלַת שַׁבָּת (סק״ב) וּבֵית מֵאִיר, דִּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵין דִּין תְּחוּמִין כְּלָל, וַאֲפִלּוּ נִפְחֲתוּ דָּפְנֵי הַסְּפִינָה הָיָה גַּם כֵּן שָׁרִי: (ל) מֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וְהַגְּרָ״א. [וְעַיֵּן שָׁם בְּהַגְּרָ״א שֶׁכָּתַב דְּמִשּׁוּם סֵיפָא נָקַט ׳וְשָׁבַת׳, דְּהֵיכָא דְּנִפְחַת דָּפְנֵי הַסְּפִינָה לֹא מְהַנֵּי אַף אִם בִּתְחִלַּת שַׁבָּת הָיוּ הַדְּפָנוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַגָּהַת אֲשֵׁרִ״י (פ״ד סי׳ ג) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ]:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״ג) מבואר שאפילו בדרך הילוכה קונה שביתה אם הלכה למטה מעשרה. ב] וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ו) שרק בעיר המוקפת לדירה נחשב כד״א וכשנתנוהו שם מהלך את כולה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah